

## บทที่ 8

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู ได้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงธรรมชาติ โดยอาศัยกระบวนการวิจัยเชิงคุณลักษณะหรือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกและถูกต้อง มีความเชื่อถือได้มากที่สุด

#### วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยทำตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เริ่มจากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ (Natural Setting) คือ ศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่โดยศึกษาจาก

1. เอกสารทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการคิดของนิสิตนักศึกษาและการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาครู เช่น คู่มือนักศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เอกสารต่างๆ จากฝ่ายกิจการนักศึกษา เอกสารจากชมรมต่างๆ รายงานการประเมินผลการจัดกิจกรรมของสถาบันผลิตครูแต่ละแห่ง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. บทความในวารสาร หนังสือพิมพ์ และสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 ใช้คนเป็นเครื่องมือในการวิจัย (The Human as Instrument) เนื่องจากวิธีการวิจัยเชิงธรรมชาติถือว่า “คน” เป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูลที่ สามารถจะปรับเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ สามารถประเมินค่านิยมและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้รับข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ผู้สัมภาษณ์ คือ ผู้วิจัย

2. แบบเก็บข้อมูลวิจัย ใช้ในการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

2. แบบสอบถาม

ขั้นที่ 3 สร้างองค์ความรู้จากสิ่งที่อยู่ในตัวแต่ไม่ปรากฏ (Tacit Knowledge) ซึ่งมาจากประสบการณ์ ความรู้ความสามารถที่สั่งสมไว้ในตัวผู้ทรงคุณวุฒิและผู้วิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้ให้ข้อมูลล้วนแต่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาครูทั้งสิ้น

**ขั้นที่ 4 ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (Quality Method)** เนื่องจากการวิจัยด้วยวิธีนี้สามารถปรับวิธีการเข้าหาข้อมูลให้ได้ข้อเท็จจริงหลายๆ อย่าง มีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับเข้ากับหลายสถานการณ์ได้ เป็นการค้นหาข้อเท็จจริง มิใช่เป็นการยืนยันทฤษฎี

#### **ขั้นที่ 5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง**

1. ประชากร คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ทำงานด้านการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาครู ของสถาบันผลิตครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตกรุงเทพมหานครฯ

##### 2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มที่มีความรู้ลึกเฉพาะในเรื่องของการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาครู จากสถาบันผลิตครูในเขตกรุงเทพมหานครฯ ทั้ง 10 แห่ง ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ทำงานด้านการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของสถาบันผลิตครูทั้ง 10 แห่ง ได้แก่

2.1.1 ผู้บริหาร ศึกษาเฉพาะ รองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา หรือหัวหน้างานผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา สถาบันละ 1 คน รวม 10 คน

2.1.2 อาจารย์ ศึกษาเฉพาะ อาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม หรืออาจารย์ที่ทำงานด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษา สถาบันละ 1 คน รวม 10 คน

2.1.3 นิสิตนักศึกษา ศึกษาเฉพาะ นิสิตนักศึกษาที่ดำรงตำแหน่งนายกสโมสร หรือหัวหน้าคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ สถาบันละ 1 คน รวม 10 คน

เกณฑ์การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว พิจารณาสัมภาษณ์ตามตำแหน่งที่ดำรงอยู่ตามข้อ 2.1 ในขณะที่ทำการวิจัยนี้ และเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ที่ให้ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้

2.2 กลุ่มบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการจัดกิจกรรมของนิสิตนักศึกษาครู ซึ่งให้ข้อมูลเสริมจากที่ได้จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในข้อ 2.1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกและถูกต้องมากที่สุด กลุ่มบุคคลเหล่านี้ ได้แก่

2.2.1 บุคลากรเสริม ได้แก่ บุคลากรที่ทำงานในฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา อย่างน้อยสถาบันละ 1 คน

2.2.2 อาจารย์ ได้แก่ อาจารย์ที่ทำงานด้านการสอนหรือการวิจัย อย่างน้อยสถาบันละ 1 คน

2.2.3 นิสิตนักศึกษา ได้แก่ นิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 หรือ ชั้นปีที่ 4 อย่างน้อยสถาบันละ 1 คน

2.2.4 กลุ่มบุคคลภายนอกสถาบัน ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้และสนใจงานด้านกิจกรรม นิสิตนักศึกษาของสถาบันผลิตครู แต่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งใดๆ ในสถาบันผลิตครูทั้ง 10 แห่ง เช่น ผู้สื่อข่าวการศึกษา เป็นต้น

การเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ใน ข้อ 2.1 เสนอรายชื่อกลุ่มบุคคลในข้อ 2.2 โดยพิจารณาถึงความรู้และประสบการณ์ด้านกิจกรรม นิสิตนักศึกษาที่มีอยู่อย่างกว้างขวางในตัวผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละท่าน เมื่อได้รายชื่อแล้วผู้และผู้วิจัย จะเรียนเชิญและนัดสัมภาษณ์ต่อไป

### ขั้นที่ 6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำหนังสือแนะนำตัวจากภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอความอนุเคราะห์ให้สถาบันผลิตครูทั้ง 10 แห่ง จัดหาเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของแต่ละสถาบัน ตลอดจนอนุญาตให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลจากเอกสาร เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของสถาบัน ผลิตครู ได้แก่

- 1.1 ประเภทของกิจกรรมที่จัดขึ้นในสถาบัน ✓
- 1.2 ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรม ✓
- 1.3 แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม ✓

2. ข้อมูลจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา การคิดของนิสิตนักศึกษาคู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตนักศึกษาคู ได้แก่

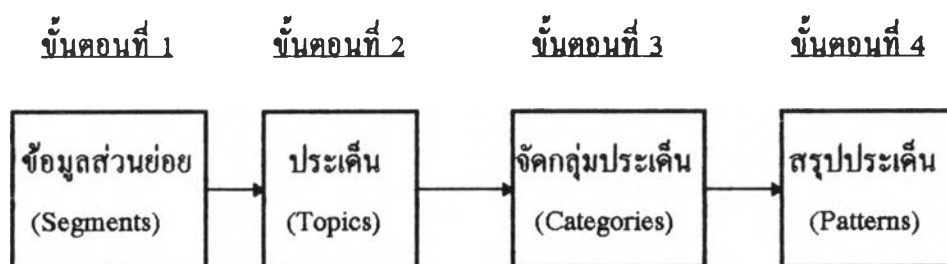
- 2.1 ประเภทของกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาคู
- 2.2 ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาคู
- 2.3 การแก้ปัญหาและแนวทางปฏิบัติในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของ

นิสิตนักศึกษาคู

3. ข้อมูลจากแบบสอบถาม สร้างขึ้นจากข้อค้นพบที่ได้สรุปลงในแบบเก็บข้อมูลวิจัย โดยประมวลความคิดเห็นของทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของ นิสิตนักศึกษาคู ตามหัวข้อในข้อ 2 ด้วยการหาความถี่ของความเห็นซ้ำกัน นำมาเขียนเป็นคำถาม โดยให้นำน้ำหนักความสำคัญว่าข้อความนั้นมีโอกาสความเป็นไปได้ คือ มากที่สุด = 5 มาก = 4 ปานกลาง = 3 น้อย = 2 และ น้อยที่สุด = 1

## ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้มีการปรับปรุงคัดเลือก และจัดระบบระเบียบข้อมูลให้ถูกต้อง ก่อนที่จะสรุปลงในแบบเก็บข้อมูลวิจัยตามแนวคำถาม และวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วจึงใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive Data Analysis) โดยวิเคราะห์จากข้อมูลส่วนย่อยๆ (Segments) ก่อน แล้วพิจารณาส่วนย่อยที่คล้ายๆ กัน หรือประเภทเดียวกัน มารวมกันจัดเป็นประเด็นรวม (Topics) และหลายประเด็นรวมกันเป็นกลุ่ม (Categories) และหลายๆ กลุ่มจัดเป็นแบบแผน (Pattern) ของแนวคิดและประเด็นหลักที่สำคัญ ดังแผนภาพที่ 1



แผนภาพที่ 1 แผนภาพแสดงวิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย

ข้อสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์แบบอุปนัยในเรื่องเกี่ยวกับประเภทของกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการคิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดแบบโยนิโซมนสกีการ ส่วนข้อสรุปในเรื่องเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรคและแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิด ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาแบบตามแนววิเคราะห์ของ คริปเพนดอร์ฟ [Krippendorff, 1986] โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา กับแนวทางแก้ไขในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิดของนิสิตนักศึกษาครู

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ( $\bar{x}$ ) โดยมีเกณฑ์ในการประเมินค่าดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่ต่ำกว่า	1.50	หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญ และเป็นไปได้น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ระหว่าง	1.50 - 2.49	หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญ และเป็นไปได้เล็กน้อย
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ระหว่าง	2.50 - 3.49	หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญ และเป็นไปได้ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยที่อยู่ระหว่าง	3.50 - 4.49	หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญ และเป็นไปได้มาก
ค่าเฉลี่ยที่เท่ากับหรือสูงกว่า	4.50	หมายความว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าข้อความนั้นมีความสำคัญ และเป็นไปได้มากที่สุด

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอในรูปแบบของ ตารางประกอบคำอธิบาย แผนภาพการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยและแผนภาพแสดงความหมายแบบ DENDOGRAM ซึ่งใช้แสดงภาพความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษานิเทศน์ศึกษาคู